

Oponentský posudek

na doktorskou disertační práci „Problematika rodinných archivů v Čechách. Příklad rodinného archivu Metternichů. Kapitola z dějin soukromého archivnictví.“.

Autor: Mgr. Jan Kahuda

Školitel: Doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc.

Studijní obor:

Doktorský studijní obor:

Zvolené téma, patří k těm, jimiž je potěšen každý odborný archivář. A to nemusí ani patřit k přívržencům samostatného vědního odvětví – archivistiky. K maximum různých oborů lidské činnosti se počítá povinnost zabývat se retrospektivně jejich vývojem. Metodologická šikovnost a inovativnost bývá přitom obzvláště ceněna, neboť pouhé faktografické výlevy, obzvláště ty široké a důkladné, čtenář ocení pouze při pátrání po čemsi konkrétním. Nejinak tomu je i v dějinách vědy obecně, historii humanitních disciplín nevyjímaje. V jednotlivostech by se ztratilo nejen kouzlo vyprávění, ale i podvědomé puzení chápat vývoj v lineární zjednodušenosti, v kauzální souvislosti a ve směřování v rámci „modernizace“ k vyšším metám.

V českém archivnictví se vítá každý počín, který se pouští do dosud poměrně chudického mapování minulosti profese v celé její mnohotvárnosti. Jde o původní práci, jejíž tematická závažnost je neoddiskutovatelná a perspektivní pro další rozvíjení ve vědeckém výzkumu. Posunutý úhel pohledu se liší od dosavadní, v úvodu reflektované literatury. A v této jisté „novosti“ spočívá největší přínos disertace. Posunutá optika přináší zajímavé poznatky, k nimž patří i širší mezinárodní srovnání, nejen poměrování střeoevropským prostorem a teritoriálně ukotvenou literaturou. Práce je ovšem pojata velmi poctivě, kromě reflexe odborných textů autor pracuje s prameny relevantními tématu. Krystalizační jádro výzkumu tvoří provenienčně poměrně jednolitý archivní soubor spjatý s rodem Metternichů. Autor klasickým postupem sleduje jeho vývoj napříč staletími, charakterizuje plasticky jeho původce, odlišuje organicky vzniklý fond s jeho všemi součástmi od aktivit ve „sběratelské etapě“ historie rodu i fondu. Nezbytné je uměřené seznámení s „producenty“ archiválií v jejich rodinných vazbách, v majetkovém zázemí, v kariérních a společensko-politických konotacích. Příkladně je pak uchopena historie vývoje fondu v kvantitativní i kvalitativní výkladové lince včetně jeho postupné a proměnlivé strukturace, zpřístupnění a využívání v jeho vývojových etapách a souvislostech.

Vyšší interpretační vrstvu propojenou s bazálními znalostními základy málokdy podléhajícími antikvování, reprezentuje uchopení problematiky šlechtických rodinných archivů v Čechách, umístění otázky metternišského archivu do této obecnější tematizace a vystupňování abstraktnější kontextualizace výkladem o dějinách archivnictví a archivů. Dlužno dodat, že pisatel pracuje v opačném směru – od obecného směřuje ke konkrétnějšímu, aniž by kdykoliv opustil kotvici „olovnicí“ propojení s centrálním tématem. Udržení

proporčnosti výkladu bez přílišné akcentace jediné roviny většího či menšího zobecnění je známkou zralosti práce. Kvalita nespočívá pouze v promyšlené struktuře. Přínos lze spatřovat ve zmiňované samotné tematizaci. Propojení dějin archivnictví, jejich segmentu – historie soukromých archivů a sondáže na příkladu konkrétního rodinného archivu je třeba ocenit. Takřka jedna třetina práce přináší teoreticko-metodologický rozbor tématu, aby následně jej důsledně aplikovala a rozvíjela.

Poučený čtenář rád zužitkuje sofistikovaný přehled dosavadního bádání včetně decentně naznačených výstřelků i neutěšeného domácího stavu. Jan Kahuda vlastní dar úspěšného zvládnutí heuristiky, jejího upotřebení ve vrstevnatém podání v souvislostech s metodologickými vývojovými trendy. Takovéto podání jedné výseče historie archivnictví je poučné i podněcující k dalšímu následování. Disertační práce by si zasloužila vydání v monografické podobě. Po odstranění drobných nepravostí v toku vět (vyplývajících z autorského chvatu) a zátěže textu dlouhými citacemi pramenů či přehledů patřících do příloh bude takový vydavatelský počín ozdobou jakékoliv instituce.

Disertační práce Jana Kahudy Problematika rodinných archivů v Čechách splňuje požadavky standardně kladené na disertační práci. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikaci prospěl.

V Praze dne 29. 5. 2015

PhDr. Eva Drašarová, CSc.